

Důvodová zpráva k materiálu do ZÚK, 22. dubna 2024, bod č. 18.3

Při projednávání smlouvy o spolupráci s městem Terezín a Terezín – město změny zájmového sdružení právnických osob pro zajištění projektové dokumentace na rekonstrukci střechy objektu Žižkova kasárna v Terezíně, vyplynulo několik nejasností a proběhla řada jednání jak s městem Terezín, tak s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR a Ministerstvem kultury ČR. Ministerstva by měla být nositeli dotačních titulů na záchranu pevnostního města. Z jednání vyplynulo, že projektová dokumentace by mohla být uznatelný náklad, a tedy nebylo přistoupeno Ústeckým krajem k vypsání veřejné zakázky na zpracování projektové dokumentace na rekonstrukci střechy. Spolupráce bude řešena jiným způsobem, než se předpokládalo v 06/2023. Z tohoto důvodu je orgánům kraje předkládán návrh na zrušení předmětného usnesení.

Protože Ústecký kraj se snaží zachovat a udržet kulturně historické dědictví kraje, proběhla řada jednání za účelem podpory poskytnutí finančních prostředků na obnovu historických objektů na území města Terezín. Výsledkem je návrh Dohody o spolupráci při obnově a rozvoji pevnostních měst Terezín a Josefov, kterým je podmíněna účast státního rozpočtu na financování obnovy a rozvoje těchto pevnostních měst. Předmětem této Dohody je vymezení závazků stran při vzájemné spolupráci na postupné regeneraci a obnově pevnostních měst Terezín a Josefov. Záměrem státu je zachovat jedinečnou historickou hodnotu těchto pevnostních měst včetně fortifikací, zastavit jejich další destrukci a předejít havarijnímu stavu a dalším statickým poruchám, které by mohly mít dopad do majetku měst. Dohoda bude uzavřena na základě usnesení vlády České republiky č. 688 ze dne 13. 9. 2023 (příloha č. 2 předloženého materiálu). Projekty na obnovu pevnostních měst budou realizovány ze vznikajícího Programu obnovy Ministerstva pro místní rozvoj a z existujícího Havarijního programu Ministerstva kultury:

1) **HAVARIJNÍ PROGRAM (MINISTERSTVO KULTURY)**

Existující program s nastavenými podmínkami, v rámci programu bude ročně vyhlašována podvýzva se samostatnou alokací pouze pro pevnostní města Terezín a Josefov (podávání žádostí o dotaci pro rok 2024 bylo do konce 01/2024 – město Terezín podalo žádost ve výši 100 mil. Kč.).

- **Cíl programu:** bezodkladné zastavení destrukce a stabilizace stavebně-technického stavu vybraných objektů.

Oprávnění žadatelé: vlastníci památek

Základní charakteristiky programu:

- podpora **neinvestičního** charakteru,
- čerpání: ex-ante,
- roční výzvy,
- pouze pro vybrané objekty určené vládním usnesením,
- podpora v rámci programu po dobu 5 let (2024 - 2028).

Celkový finanční objem programu pro obě pevnostní města činí 1,73 mld. Kč za 5 let, z toho účast státního rozpočtu max. 80 % uznatelných výdajů, maximálně však 1,384 mld. Kč za celou dobu realizace programu.

- **DPH nezpůsobilé**

Výzvy v jednotlivých letech se předpokládají následující (pro Josefov i Terezín):

- 2024: 200 mil. Kč,
- 2025: 450 mil. Kč,
- 2026: 380 mil. Kč,
- 2027: 350 mil. Kč,
- 2028: 350 mil. Kč

Podporu je možné čerpat pouze pro vybrané objekty – 4x Terezín (Žižkova kasárna, Zbrojnice, Proviantní sklad, Vojenská nemocnice), 2x Josefov.

Podpora pro pevnostní město **Terezín** (celkem za 5 let):

- Žižkova kasárna – 500 mil. Kč, tj. max. dotace 400 mil. Kč, kofinancování min. 100 mil. Kč;
- Zbrojnice – 100 mil. Kč, tj. max. dotace 80 mil. Kč, kofinancování min. 20 mil. Kč;
- Proviantní sklad – 280 mil. Kč, tj. max. dotace 224 mil. Kč, kofinancování min. 56 mil. Kč;
- Vojenská nemocnice – 200 mil. Kč, tj. max. dotace 160 mil. Kč, kofinancování min. 40 mil. Kč.

Podporované aktivity: stavební obnova a restaurování kulturních památek zapsaných v Ústředním seznamu kulturních památek ČR v souladu se zásadami památkové péče pro zachování kulturního dědictví pro další generace a v souladu s USNESENÍM VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 13. září 2023 č. 688, k obnově a rozvoji pevnostních měst Terezín a Josefov, zejména:

- statické zajištění objektu, opravy krovu a střechy a restaurování (dotace 80 % uznatelných výdajů), případně jiných prací na obnově kulturní památky (dotace 60 % uznatelných výdajů).

2) Systémový program obnovy a rozvoje PM Terezína a Josefova (MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ)

Bude vytvořen **nový program** pod MMR, podmínky jsou připravovány, předpoklad schválení vládou do 06/2024, aktuální nastavení parametrů programu je následující.

- **Cíl:** Zajištění zachování historické hodnoty pevnostních měst Terezín a Josefov, včetně fortifikací, a to zastavením jejich další destrukce realizací příslušných oprav a akcí zajišťujících dlouhodobou udržitelnost pevnostních měst, a to zejména z pohledu fyzického stavu objektů a jejich funkčního využití.

Oprávnění žadatelé: město Terezín, město Jaroměř a jejich příspěvkové organizace

Základní charakteristiky programu:

- podpora **neinvestičního** charakteru (předpoklad, že bude do budoucna rozšířen i o aktivity investičního charakteru)
- čerpání: ex-post (průběžné financování);
- podpora celého areálu pevnostního města;
- podpora v rámci programu po dobu 10 let (2024 - 2033).

Celkový finanční objem programu pro obě pevnostní města činí 1,2 mld. Kč za celou dobu realizace programu – předpoklad 10 let (1,2 mld. Kč je u tohoto programu částka

dotace ze státního rozpočtu připadající na max. 70 % uznatelných výdajů), max. 120 mil. Kč ročně.

- **DPH částečně způsobilé** (pokud žadatel neuplatní nárok na odpočet DPH)

Podpora pro pevnostní město **Terezín** (celkem za 10 let): **max. 600 mil. Kč (dotace)**

Podporované aktivity:

Oprava a údržba historických objektů pevnostních měst, a stavební úpravy navazujících venkovních ploch, oprava a údržba fortifikací včetně podzemních částí, a stavební úpravy navazujících venkovních ploch, aktivity související s přípravou projektů a strategických plánů, poskytování odborných služeb souvisejících se zajištěním cíle programu.

V návaznosti na usnesení vlády č. 113 ze dne 14. 02. 2024 (příloha č. 3 předloženého materiálu) bude v rámci tohoto programu možné financovat také mzdové a režijní náklady v souvislosti s provozem speciálních útvarů měst Terezín a Josefov.

Předpokládá se, že Systémový program bude v návaznosti na koncepční a strategické dokumenty zaměřené na budoucí využití a rozvoj území pevnostních měst rozšířen o další aktivity (i investičního charakteru) přispívající k plnění cílů a aktivit příslušných koncepčních a strategických dokumentů.

Podpora pevnostních měst ze státního rozpočtu prostřednictvím výše uvedených zdrojů je usnesením vlády ve vztahu ke krajům a městům **podmíněna uzavřením písemné dohody** mezi Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem kultury, Ústeckým krajem, Královéhradeckým krajem a městy Terezín a Jaroměř, kterou se strany **zavážou**:

- 1) kraje a města se zavážou k **finanční spoluúčasti krajů a měst** na realizaci projektů,
- 2) města se zavážou k povinnosti **existence fungujícího útvaru stálých pracovníků**, případně ve spolupráci s krajem, jehož náplní bude práce na obnově historických objektů, jejich propagace, hledání budoucího využití, průběžné prověřování možnosti finanční podpory pro objekty a fortifikace z fondů Evropské unie,
- 3) města se zavážou **předkládání pravidelných ročních zpráv** vždy k 31. března roku následujícího o využití prostředků státního rozpočtu.
- 4) Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR) se zaváže, že v letech 2024–2033 bude realizovat Systémový program obnovy a rozvoje pevnostních měst Terezín a Josefov. MMR se také zaváže, že zohlední při vyjednávání nového programového období Evropské unie po roce 2028 možnost podpory obnovy objektů a fortifikace v pevnostních městech Terezín a Josefov z fondů Evropské unie a bude spolupracovat s ostatními resorty na podpoře žadatelů, různými formami a nástroji.
- 5) Ministerstvo kultury (MK) se zaváže, že v letech 2024–2028 prostřednictvím Havarijního programu, umožní čerpání finančních prostředků tak, aby 4 vybrané objekty na území města Terezín (Žižkova kasárna, Zbrojnice, Proviantský sklad a Vojenská nemocnice) a 2 objekty na území města Jaroměř (Čtvercová kasárna a Vojenská nemocnice) mohly být podpořeny v souladu se zásadami tohoto programu.

V návaznosti na tyto podmínky vládního usnesení připravila dotčená ministerstva návrh dohody o spolupráci, který byl se stranami dohody projednán a předložen do mezirezortního připomínkového řízení. Po vypořádání připomínek z mezirezortního připomínkového řízení byl návrh dohody a návrh systémového programu MMR předložen na jednání vlády dne 14. února 2024. Vláda svým usnesením č. 113 ze dne 14. 02. 2024 schválila finální návrh dohody a ten byl předán krajům a

měštům pro předložení k projednání na jednání zastupitelstev měst a krajů. Návrh dohody tvoří přílohu č. 1 usnesení.

Město Terezín schválilo Dohodu o spolupráci na svém jednání Zastupitelstva města Terezín dne 2. 4. 2024.

Pokud by Město Terezín vyčerpalo plnou výši podpory z obou programů, mohla by státní dotace činit až 1,464 mld. Kč za oba programy, přičemž tato částka by dle předpokladu mohla vygenerovat požadavek na kofinancování a neuznatelné výdaje z rozpočtu kraje a města až do výše cca 700 mil. Kč. Finální podmínky systémového programu by měly v návaznosti usnesení vlády č. 113 ze dne 14. 02. 2024 být známy do 06/2024. **Výše podílu Ústeckého kraje na spolufinancování projektů na obnovu pevnostního města Terezín, které budou realizovány z Programu obnovy a Havarijního programu, bude sjednána samostatnou dohodou.**

Vyjádření odboru KP:

Město Terezín má status městské památkové rezervace a je dlouhodobě jedním z nejnavštěvovanějších turistických cílů v Ústeckém kraji. Terezín je také na indikativním seznamu památek pro zápis na seznam UNESCO.

Všechny čtyři objekty navržené k rekonstrukci z Havarijního programu MK ČR jsou z 18. století a jsou historicky významné. Jedná se o Žižkovy kasárna, Zbrojnici, Proviantní sklad a Vojenskou nemocnici.

- Žižkovy kasárna v Terezíně jsou barokní objekty z konce 18. století. Bývala sídlem císařské armády, za druhé světové války sloužila jako ubikace pro vězně v tzv. ghettu, později byla využívána československou armádou a Armádou České republiky. V současné době jsou kasárna v havarijním stavu, střecha je poškozena, již částečné zřízení střešních konstrukcí a dále propouští vodu. Zřícená je z části i arkádová chodba druhého patra, což ohrožuje celou konstrukci budovy.
- Zbrojnice v Terezíně je rozlehlá barokně klasicistní budova z 2. poloviny 18. století, postavená jako součást vojenské pevnosti. Její původní střecha pochází z osmnáctého století. Zbrojnice má také velký význam jako historický objekt, rekonstrukcí prozatím neprošla, její stav je kritický. Střechou do budovy neustále zatéká.
- Proviantní sklad v Terezíně je historický objekt, součást vojenské pevnosti z 2. poloviny 18. století, během druhé světové války sloužil jako součást židovského ghetta, po válce byl také využíván československou armádou.
- Vojenská nemocnice v Terezíně je další historický objekt v pevnostním města Terezín. Nemocnice byla postavena na konci 18. století, sloužila jako nemocnice až do 50. let, včetně druhé světové války, kdy sloužila jako nemocnice pro židovské ghetto v Terezíně. Nemocnice má úžasnou architekturu z 18. století, její historická kanalizace byla v té době pokroková. Pro zajímavost, nejznámějším nemocničním pokojem je ten, ve kterém zemřel Gavriilo Princip, atentáčník ze Sarajeva.

Z výše uvedených informací je patrné, že je velmi důležité využít dotační prostředky pro záchranu zmíněných historických objektů. Odbor KP nedisponuje bližšími informacemi o konkrétním plánu obnovy výše uvedených budov. Nemůže se tak vyjádřit ani k finančnímu závazku Ústeckého kraje. Odbor je připraven odborně a metodicky pomoci v oblasti památkové péče.

Vyjádření odboru LP:

Odbor LP nejprve administroval mezirezortní připomínkové řízení k návrhu usnesení vlády (UV) č. 688/2023 (spis č. KUUK/086076/2023) a následně se po právní stránce vyjadřoval a koordinoval vyjádření Ústeckého kraje a města Terezín k textu dohody, jejíž finální verze je nyní předkládána. V rámci spisu č. KUUK/136492/2023 jsou evidovány veškeré obdržené a odeslané dokumenty, které má odbor LP k dispozici v souvislosti s tvorbou dohody a tezí. S ohledem na značný rozsah e-mailové korespondence je připraven k nahlédnutí. Stěžejní (tj. nikoliv pouze formální) dokumenty

byly předány zpracovateli tohoto materiálu. Ústecký kraj je v duchu UV č. 688/2023 v dohodě zavázán pouze obecně, a to v Čl. 4, ve kterém je formulován jeho závazek, a to ve stejném rozsahu, jako závazek Královehradeckého kraje, cit.: „Ústecký kraj se bude podílet na spolufinancování projektů na obnovu pevnostního města Terezína, které budou realizovány z Programu obnovy a Havarijního programu.“ Závazek je obecné povahy (není zde vyjádřeno konkrétní číslo ani jiná právní skutečnost) a míra skutečného podílu bude vyplývat z rozhodnutí zastupitelstva kraje. Uzavření předkládané dohody je však podmínkou účasti státního rozpočtu na financování obnovy a rozvoje obou pevnostních měst. Je třeba poznamenat, že ČR a Ústecký kraj nemusí být jediným spolufinancujícím, naopak se předpokládají další zdroje, které je však třeba nalézt.

Odbor LP se spolu s ostatními subjekty na věci participujícími maximálně snažil dosáhnout co nejvýhodnějších podmínek dohody, a to zejména ve vztahu k městu Terezín, které je žadatelem o podporu z Havarijního programu MK (HP) a spolu s případnou jeho příspěvkovou organizací žadatelem o podporu z Programu obnovy (PO). Cílem snah bylo zejména zajištění přesné alokace na jednotlivé objekty/rok za účelem konkrétní projektové přípravy, garance převodu nevyčerpané podpory uvedené v UV do následujících let, úhrada DPH, průpis neuznatelných nákladů apod. Taktéž se nejevila účelná, efektivní a hospodárná možnost ukončení dohody vypovědí v krátké výpovědní lhůty, kdy nutnost vypořádání vzájemných závazků nekryje možné vynaložené prostředky na projektovou přípravu, která by tak nemusela být realizovaná a mohla by se stát marnou. Připomínky nebyly vyslyšeny a až v lednu a únoru 2024 kraj po výzvě obdržel jejich vypořádání. Do vlády byla předkládána původně variantní verze a následně kompromis po připomínkovém řízení, ve kterém nebyla účast krajů dána. Město Terezín ve svém dopisu ze dne 5. 2. 2024 předložený návrh MMR akceptovalo a doporučilo co nejrychlejší ukončení připomínkového řízení tak, aby došlo k co nejrychlejšímu schválení Dohody vládou ČR.

Odbor LP je připraven ke zpracování prováděcí dohody, v rámci které bude vymezena spolupráce tak, jak bude v budoucnu zastupitelstvy projednána a schválena.